

Eesti hiphopi kujunemine 1990ndatel

—
Triin Vallaste

Käesolevas artiklis on vaatluse all hiphopi kui globaalse eneseväljendusvormi algusaastad ja praktika Eestis. Hiphopi ja selle osana ka räppmuusika indigeniseerimine Eestis algas 1980. aastate keskel ja langeb kokku Nõukogude Liidu kokkuvarisemise protsessiga. Enne 1991. aastat toetasid räppmuusika arengut Eestis eelkõige ülemaailmsed tsenseerimata meediaväljaanded, mida levitati ja jälgiti Eestis mitteametlike kanalid pidi. Pärast Nõukogude Liidu lagunemist domineerisid Eestis sotsiaalsed diskursused, mis soosisid Euro-Ameerika maailma ja selle väärtuste kiiret ülevõtmist. Räppmuusika leviku ja viljelemise nurgakiviks alates 1991. aastast olid ametliku tsensuuri kaotamine ja infotehnoloogia kiire areng. Hiphopi ja räppmuusika algusaastad ja praktikate mitmekesisus annavadki olulise sissevaate mitmetesse üleminekuprotsessidesse 1980. aastate lõpu ja 1990. aastate Eestis, millest olulisim on üleminek kodukootud tehnoloogilistelt praktikatelt ametlikele ja järjest vabamalt kättesaadavatele.

Räppmuusika kujunemist ja mitmekesistumist Eestis on oluline analüüsida ka 1990. aastate alguse muutliku majanduskliima kontekstis. Üleminek Nõukogude Liidu plaanimajanduselt kapitalistlikule vabaturule põhjustas majanduslikke raskusi ja sotsiaalset kihistumist. Samas tagasid mitmed riiklikud infotehnoloogia initsiatiivid vaba ligipääsu internetile ja avasid tee arvutipõhiste muusikategemise protsessidele. Räppmuusika esimeste tegijate (Cool D, Toe Tag, A-Rühm) loomingu kajastuvad mitmed 1990. aastate majanduslikud ja sotsiaal-kultuurilised diskursused, näiteks majanduskasvu ebaõrdne jaotus, tarbimiskultuuri võimendumine ja Euroopa Liiduga liitumise ettevalmistamise protsess. Eestikeelse räpi esimeste tegijate jaoks oli oluline järgida USA ja Lääne-Euroopa hiphopi eeskujusid ja trende. Näiteks räpiti algusaastatel tihti inglise keeles. Räpiskeene laienemise ja mitmekesistumise tagajärjel hakati aga üha enam tähelepanu pöörama kohalike olude ja eripärade kaasamisele: räpiti eesti keeles ja kohalikest sündmustest, biidimeistrid kasutasid oma biitides kohaliku päritoluga sümboleid (näiteks varasemast popmuusikast, filmidest, raadio- ja telesaadetest). Lühikese ajaga sai räppmuusikast Eestis iseseisva helilise ja kultuurilise tähendusega eneseväljendusvorm.